

Eva Ava Šranková
Dominika Bedecsová
Pavel Šoral

Podľa skutočnej udalosti

Neuveriteľné príbehy o prežití,
ktoré ukazujú ľudskú nezlomnosť

Podľa skutočnej udalosti

Neuveriteľné príbehy o prežití, ktoré ukazujú ľudskú nezlomnosť

Prvé vydanie, 1. dotlač, INTEREZ MEDIA

Copyright © 2022, Eva Ava Šranková, Dominika Bedecsová, Pavel Šoral

Ilustrácie: © Bia Halászová

Ilustrácia obálky a autorov: © Alžbeta Uličná

Grafická úprava obálky: Marianna Lutková

Jazyková úprava a korektúry: Tím inspira publishing

ISBN: 978-80-973993-9-9

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy nesmie byť reprodukováná ani šírená v akejkoľvek forme alebo akýmikoľvek prostriedkami bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

Eva Ava Šranková
Dominika Bedecsová
Pavel Šoral

Podľa skutočnej udalosti

Neuveriteľné príbehy o prežití,
ktoré ukazujú ľudskú nezlomnosť

Obsah

Úvod	6
Autori	7
Opustený ostrov sa stal na štyri roky jeho domovom	9
Alexander Selkirk, 1704	
Posledná plavba do záhuby	15
Veľrybárska loď Essex, 1820	
„Nezabiješ!“	25
Hugh Glass, 1823	
Osamelá žena stratená v čase	41
Juana Maria, 1853	
Plavbu smrti prežili aj Slováci	49
Titanic, 1912	
Na zamrznutom mori, uväznení na ľadových kryhách	59
Shackletonova expedícia, 1914	
Zamrzol jej nielen úsmev na tvári	69
Ada Blackjack, 1921	
Rozhodli sa radšej nebyť, ako byť otrokmi	75
Slawomir Rawicz, 1941	
Muž bleskov, či živý hromozvod?	93
Roy Sullivan, 1942	
Vzor odboja druhej svetovej vojny	101
Jan Baalsrud, 1943	
Pomocnú ruku podal piatim naraz	109
Pete Schoenig, 1953	
Rana z vesmíru	115
Ann Hodges, 1954	
Prežil vlastnú smrť a 54 dní v divočine	121
David Steeves, 1957	
Dospieť museli zo dňa na deň	127
6 chlapcov na opustenom ostrove, 1965	
Stalo sa im osudným číslo 13?	135
Apollo 13, 1970	
Zdolali horu smrti, jednému však bola osudnou	145
Reinhold Messner, 1970	

Z výšky troch kilometrov padla do džungle	153
Juliane Koepcke, 1971	
Dobrých ľudí sa všade veľa zmesí	163
Rodina Robertsonovcov, 1972	
Prežili nemožné, lebo urobili nemysliteľné	171
Amatérsky ragbyový tím v Andách, 1972	
Prežila najdlhší voľný pád v histórii	185
Vesna Vulović, 1972	
Stratený v bolívijskej Amazónii	193
Yossi Ghinsberg, 1981	
Očistec na mori a pohľad do neba	201
Steven Callahan, 1981 – 1982	
Človek, ktorý nepozná limity	211
Mark Inglis, 1982	
Z priepasti späť do hôr	221
Joe Simpson, 1985	
Namiesto výhry bolo cieľom prežiť	231
Mauro Prosperi, 1994	
Rok smrti na Mount Evereste	241
Anatoli Boukreev a Beck Weathers, 1996	
Viac získal, ako stratil	255
Aron Ralston, 2003	
Na mori prežili neuveriteľných 9 mesiacov	263
Jesús Vidaña, 2005	
71 dní na púšti	271
Ricky Megee, 2006	
14 mesiacov stratený na mori	281
José Salvador Alvarenga, 2012	
Klesol na úplné dno	293
Harrison Okene, 2013	
Plavba cez „cintorín Atlantiku“	297
Louis Jordan, 2015	
V nesprávnom čase na nesprávnom mieste	305
Thajský futbalový tím, 2018	
Zdroje a literatúra	312

Úvod

3 autori, 33 príbehov, 314 rokov. Tri čísla, ktoré stručne, ale zato veľmi výstižne opisujú túto knihu.

Keď sme pripravovali knihu Podľa skutočnej udalosti, jednou z najťažších vecí bolo vybrať spomedzi stoviek neskutočných a inšpirujúcich príbehov o prežití ľudí v život ohrozujúcich situáciách „len“ tri desiatky príbehov. Svedčí o tom aj nie príliš okrúhle číslo 33 – niektorých sme sa totižto vôbec nevedeli vzdať. Každý z nich vám dá iný druh emócie. Bez problémov vám môžu spôsobiť nevoľnosť, nechuť, zdesenie, no zároveň vám ukážu nesmiernu dávku inšpirácie, odhodlania a to, že ak človek chce, dokáže prekonať svoje limity niekoľkonásobne.

Príbehy vás prevedú 314 rokmi, so začiatkom v roku 1704 a koncom v roku 2018. Zavedú vás do každého kúta našej planéty: na nehostinné púšte a rozbúrené moria, do veterných hôr aj do nepredvídateľných jaskýň, do horúcich dažďových pralesov aj do mrazivých arktických končín. Počas čítania budete mať husaciu kožu, budete sa potiť aj mrznúť a s hlavnými hrdinami budete cítiť hlad aj smäd.

Ludia, o ktorých píšeme, sa do týchto situácií nedostali vždy iba náhodou. Často v nich skončili nešťastím, avšak aj kvôli svojim vlastným chybám, nedostatočnej pripravenosti či malým skúsenostiam, niekedy dokonca aj v dôsledku ľudskej chamtivosti a honby za dovtedy nedosiahnuteľným. To, čo ich ale spája, je vôľa žiť.

Týchto 33 neuveriteľných príbehov napísali traja autori, pričom každý z nich píše iným štýlom a tónom. Každý príbeh vám bude predstavený v úplne inom svetle a z iného pohľadu – a aj to robí túto knihu výnimočnou.

Michal Blaško, editor

Autori

Eva Ava Šranková

Je externou redaktorkou českého internetového magazínu Memento Historia a autorkou historických lúboštných románov zameraných na dejiny európskeho stredoveku. Napriek tomu, že jej romány, vydávané na Slovensku aj v Čechách, sú pamätníkmi krutosti, ktorých sa dopúšťala stredoveká spoločnosť berúca do úst slová *Deus lo vult!* (*Boh tak chce!*), autorka pod hromadou špiny, násilností a intríg odhaľuje ukrytú krásu a lásku, ktorá je ústrednou témou jej kníh. Svoj nesmierny pisateľský talent vložila aj do príbehov v tejto knihe.

Dominika Bedecsová

Pred ôsmimi rokmi sa písanie stalo súčasťou jej každodenného života. Od tvorby článkov počas štúdií na strednej a vysokej škole ju vietor zavalil až ku copywritingu, ktorý odštartoval jej pracovnú kariéru. Nový obzor v kreatívnom smere získala pri písaní tejto knihy, vďaka čomu si zas a znova otestovala svoje hranice a vystúpila z komfortnej zóny. Tú pravidelne prekonáva aj pri objavovaní zákutí našej čarovnej krajiny, kedy sa neustále presviedča o tom, že investícia do zážitkov je najlepší spôsob, ako obohatiť svoju dušu nezabudnuteľnými spomienkami.

Pavel Šoral

Zaoberá sa písaním v rozličných formách, ale predovšetkým je copywriter, ktorý sa venuje obsahovému marketingu a SEO. Keď sa nemusí obmedzovať Google algoritmami, obľubuje kreatívne písanie a objavovanie zaujímavých príbehov, ktoré dáva na papier. Písanie je preňho práca aj hobby. Ak sa však vo voľnom čase nevenuje rozpracovanej poviedke či hudbe, môžete ho nájsť na turistických chodníčkoch alebo vo vode na kajaku. Je v okolí koncert zaujímavej kapely? Asi bude aj tam.

Opustený ostrov sa stal na štyri roky jeho domovom

Alexander Selkirk, 1704

Štyri roky samoty na opustenom ostrove preslávili škótskeho námorníka v každom kúte našej Zeme. Pre Daniela Defoa sa dobrodruh dokonca stal námetom celosvetovo známej knihy s názvom Robinson Crusoe.

Búrlivá mladosť

Alexander Selcraig, známy ako Selkirk, vyčnieval už odmlada z radu a bol tak trochu rebelom. V devätnástich ho z dôvodu neslušného správania počas bohoslužby predvolali k súdu. Pojednávania sa však siedmy syn obuvníka nikdy nezúčastnil. Alexander zo svojho rodného mesta Lower Largo utiekol k námorníkom, s ktorými strávil vo vlnách oceánu dlhých osem rokov. Jeho matematické zručnosti a výborná orientácia v priestore mu časom zabezpečili titul lodného navigátora.

V roku 1703 sa stal súčasťou osudnej expedície Williama Dampiera, kapitána lode Sant George. Korzár, ktorý trikrát oboplával svet, však nikdy nemal dobrú povesť. Do služby chodil často opitý a svojim mužom nevyplácal odmeny za zajaté lode. Počas súkromnej plavby do Južnej Ameriky tvorili Dampierovu posádku piráti, ktorí prepadávali španielske lode. Súčasťou 320-tonovej galeóny bolo päť kotiev, 22 kanónov, 100 zbraní a 30 sudov pušného prachu. V prístave Kinsale v Írsku sa na ňu nalodilo až 120 mužov. Na príkaz anglickej vlády vykradli každú loď, ktorá im prišla do cesty.

Nie je všetko zlato, čo sa blyští

Priestory lode sa počas dlhých týždňov na vode stali inkubátorom týfusu či cholery. Muži na palube „padali ako hrušky“ v dôsledku vysokých horúčok a nedostatku vitamínu C. K zlému zdravotnému stavu prispievala aj nekvalitná strava. Piráti boli odkázaní predvažne na sušený hrach či mäso. Uloviť žraloka, delfína alebo vtáka sa

im podarilo len zriedka. Navyše, členovia posádky spali na plesnivých posteliach, veľakrát v mokrom oblečení.

” Predstavte si, že by ste mali stráviť čo i len jednu noc v divočine bez akejkoľvek strechy nad hlavou. Jediným prístreškom by vám boli palmové listy alebo diera v skale, z ktorej počas celej noci sála neznesiteľný chlad.

Dobrodružná výprava sa kvôli nehostinným podmienkam časom zmenila na boj o prežitie. Jej súčasťou bolo aj ďalšie plavidlo s názvom Cinque Ports na čele s Thomasom Stradlingom. Ten dostal miesto kapitána po smrti predošlého veliteľa, Charlesa Pickeringa, ktorého v čase plavby skolila horúčka. So Stradlingom sa temperamentný Alexander dostával do častých konfliktov. Predmetom ich hádok bola najmä bezpečnosť na palube. Selkirk tvrdil, že jedno z tesnení je nedostatočné a loď sa môže každú chvíľu potopiť. Svedčila o tom aj stojaca voda na palube, ktorú členovia posádky odčerpávali dňom i nocou.

Hrdinstvo sa (ne)vypláca

V tom čase už posádka dorazila k osudnému súostroviu v Tichom oceáne, západne od čilského pobrežia. Na jednom z Ostrovov Juana Fernandesa si urobili menšiu prestávku na doplnenie zásob. Keďže Stradling poškodenú loď odmietol opraviť, Alexander pre zmenu odmietol pokračovať v plavbe. Pri vystupovaní z galeóny ešte netušil, že toto miesto sa stane na nasledujúce štyri roky jeho domovom. Až na brehu si všimol, že nikto z posádky ho v tomto hrdinskom čine nenasleduje, a v panike sa boril oceánom späť k lodi. Stradling sa však odmietol po neho vrátiť a nechal Selkirka napospas osudu.

Predstavte si, že by ste mali stráviť čo i len jednu noc v divočine bez akejkoľvek strechy nad hlavou. Jediným prístreškom by vám boli palmové listy alebo diera v skale, z ktorej počas celej noci sála neznesiteľný chlad. Niet divu, že Selkirk v prvých mesiacoch v zajatí niekoľkokrát uvažoval o samovražde. Chuť a odhodlanie bojovať našiel najmä vďaka Biblii, ktorá mu pomáhala nestrácať nádej. Tá

bola súčasťou drevenej truhlice, s ktorou Alexander odišiel z lode. Okrem nej obsahovala aj oblečenie, posteľnú bielizeň, mušketu s pár nábojmi, sekeru, nôž, kotlík a tabak.¹

Husto zalesnený ostrov s rozlohou 50 km² poskytol námorníkovi dostatok dreva na zakladanie ohňa. Často si opekala mäso z tuleňov, uškáčov, homárov aj kôz. Tie naháňal po strmých kopcoch a skalách nad zálivom. Živočíšnu stravu dopĺňal repou, bylinkami či slivkami, ktoré na ostrove zasadili námorníci v rámci ich dávnejších pobytov.

V tropickom podnebí vulkanického ostrova sa mu však vplyvom vlhkosti oblečenie rozpadlo v priebehu pár týždňov. Nové si musel ušiť z kože kozie – na šitie použil ihlu vyrobenú zo starého klinca. Po zotmení sa jeho útočiskom stali dva prístrešky postavené z kónárov a vysokej trávy. Ani tie ho však neuchránili pred potkanmi, ktoré mu cez noc trhali nielen oblečenie, ale aj kožu. Preto skrotil niekoľko divokých mačiek a vycvičil ich na lov potkanov.

Aj napriek tomu, že počas štyroch rokov Ostrov Robinsona Crusoa navštívilo viacero lodí, pre Selkirka predstavovali skôr hrozbu než záchranu. Boli totiž španielske, čo znamenalo, že sa pred nimi musel škótsky námorník skrývať. Španieli svojich väzňov nezriedka mučili alebo zotročovali v juhoamerických baniach. Raz len o vlások unikol pátracej skupine tým, že vyliezol na strom.

Svetlo na konci tunela

Vykúpenie prišlo až v októbri 1709, kedy na ostrove zakotvilo súkromné anglické plavidlo Duke. Kapitán Woodes Rogers hodil Alexandrovi „záchranné koleso“ a po štyroch rokoch a štyroch mesiacoch ho vzal z divočiny späť do civilizácie. Zarastený Selkirk, oblečený v kozích kožiach, neveril vlastným očiam. Keď zbadal na palube Williama Dampiera, ktorý bol veliteľom lode Sant George počas ich dobrodružnej výpravy, chcel ihneď vystúpiť. Rogers ale zastaviť odmietol a namiesto toho Selkirka povolal druhým dôstojníkom posádky. Jeho pravou rukou sa stal aj zásluhou Dampiera, ktorý ho na túto funkciu odporučil. Vďaka dlhoročným skúsenostiam na mori a vynikajúcej orientácii dostal svoje miesto oprávnené. Dlhotrávajúca samota sa však na Selkirkovi podpísala v podobe straty reči, a trvalo niekoľko dní, kým znovu začal súvislo rozprávať.

Od Dampiera sa neskôr dozvedel, že štvorročnému nedobrovoľnému pobytu na ostrove môže vlastne vďačiť za svoju slobodu. Deväťdesiattonové plavidlo Cinque Ports, ktorého súčasťou bol pri dobrodružnej výprave, totiž nakoniec naozaj stroskotalo. Jeho posádku „vyslobodila“ z pobrežia Peru až španielska loď. Tá všetkých členov, ktorí nehodu prežili, odviezla pre obvinenie z pirátstva s putami na rukách rovno do väznice v Lime.

Druhá šanca

Onedlho sa posádke Woodesa Rogersa podarilo zajať obrovskú španielsku loď plnú vzácneho tovaru. Ako odmenu za dobre odvedenú prácu dostal Selkirk podiel 800 libier, v prepočte až 180 tisíc eur. Okrem toho sa stal aj novým kapitánom manilskej galeóny. Zážitok v podobe prepadnutia lode však posádke nestačil, a preto sa v eufórii vybrali na plavbu okolo sveta. Po príchode domov v roku 1711 žil Selkirk v Anglicku vďaka nadobudnutým financiám bohémskym životom. Námorník sa v Londýne dokonca stihol oženiť so šestnásťročnou mliekarkou Sophiou Bruce.

Lenže v Škótsku dlho nevydržal a o niekoľko mesiacov opäť vplával na šire more. Šesť rokov nato sa stal dôstojníkom kráľovského námorníctva a počas návštevy Portsmouthu sa oženil s majiteľkou miestnej krčmy, ktorá nakoniec zdedila všetok jeho majetok. Púť na tomto svete Selkirk ukončil v zime 1721, kedy pri jednej z plavieb pri pobreží západnej Afriky zomrel na žltú zimnicu. Jeho telo vhodili do Atlantiku rovnako ako ostatných pirátov.

Dva ostrovy súostrovia Juana Fernandesa sa vďaka škótskemu námorníkovi stali obľúbenými turistickými destináciami ľudí po celom svete. Miesto, kde Selkirk strávil viac ako štyri roky svojho života, pomenovala čilská vláda Ostrovom Robinsona Crusoa. Ďalší zasa dostal názov Alejandro Selkirk – ten, paradoxne, pustovník nikdy nestihol navštíviť.

Ak budete chcieť objaviť čaro rodného mesta tejto legendy a vidieť ho na vlastné oči, ubytovať sa môžete v hoteli Crusoe, ktorý je plný fotografií súostrovia Juana Fernandesa. Historickú atmosféru ubytovania dopĺňajú rôzne artefakty objavené archeológmi počas

prieskumu ostrova v roku 2005. Hneď pri vstupe vás privíta socha Alexandra Selkirka s pohľadom upretým na neďaleký oceán.

Nájdite päť rozdielov

Daniel Defoe sa pri písaní diela *Robinson Crusoe* inšpiroval rozhovorom, ktorý s námorníkom spravil v roku 1713 novinár Richard Steel. Predlohou mu bola aj kniha od Woodesa Rogersa „*A Cruising Voyage Round the World*“, kde záchranca Selkirka spomínal na ich plavbu okolo sveta. Strany tejto knihy sú okrem iného plné zážitkov z Alexandrovho pobytu na opustenom ostrove. Počas dlhých mesiacov strávených na lodi sa mu totiž Selkirk zdôveril so všetkými podrobnosťami, ktoré za štyri roky samoty zažil. Defoe sa dokonca s Rogersom stretol aj osobne, kedy mu podrobne opísal presvedčivé detaily zo života námorníkov. Práve tie do veľkej miery prispeli k tomu, že kniha sa okamžite stala bestsellerom po celom svete.

Zaujímavosťou je, že medzi svetoznáмым románom *Robinson Crusoe* a skutočným príbehom Alexandra Selkirka možno nájsť niekoľko výrazných rozdielov. V knihe hlavný hrdina na opustenom ostrove stroskotá, no v skutočnosti zostal škótsky námorník táboriť uprostred Pacifiku viac-menej dobrovoľne. Útočiskom sa mu stalo súostrovie Juana Fernandeza pri východnom pobreží Južnej Ameriky a nie na západnom, ako opisuje anglický autor v príbehu. Navyše, Defoe pustovníka z knihy „uväznil“ na ostrove o niekoľko desiatok rokov dlhšie. *Robinson Crusoe* strávil v divočine až 27 rokov – na rozdiel od Selkirka, ktorý sa už po štyroch dostal späť do civilizácie. Aj napriek niekoľkým nezrovnalostiam bol román od začiatku predurčený k úspechu.

---

[1] CARTWRIGHT, Mark. Alexander Selkirk. *World History Encyclopedia* [online]. 14. 9. 2021 [cit. 2022-03-26]. Dostupné z: https://www.worldhistory.org/Alexander_Selkirk/

Posledná plavba do záhuby

Veľrybárska loď Essex, 1820

Kto len mohol byť na to pripravený? Kto by si bol čo i len pomyslel, že veci zídu tak príďaleko. George Pollard mlčky sedel, a hoci sa kolísal v člne uprostred nedozernej masy vody, obklopovalo ho prázdno. Napokon, človek dokáže vnímať len obmedzenú mieru utrpenia. Potom už necíti nič. A tak sa Pollard naposledy zahľadel synovcovi do očí a premietol si sľub, ktorý dal jeho matke. *Ochránim ho*, hučalo mu v hlave. *Takýto koniec si chlapec nezaslúžil*. Pollard sa zadíval na kôpku holých kostí. Stiahlo mu žalúdok. Až prišlo nevyhnutné...

Zlé znamenia

Aj keď menšia, no s povestou „šťastného plavidla“ – veľrybárska loď Essex bola pripravená vyraziť na ďalšiu zo svojich výprav.¹ Vyše 26 metrov dlhá trojstážňová loď sa už nedočkavo týčila v prístave. Za svojho dvadsaťročného pôsobenia si Essex vyslúžila chýrnu povesť. Kto by to bol povedal, že do neslávne známej notoriety vstúpi až teraz.

Posádka sa už zbíhala v rušnom virvare prístavu Nantucket. Kopec lodí, námorníkov, tony tovaru a neustály pohyb. V prvej polovici 19. storočia bol ostrov Nantucket v štáte Massachusetts veľmocou veľrybieho priemyslu. Prirodzene, panoval v ňom sústavný zhon a chaos, pomedzi ktorý sa predierala svorka ostrieľaných námorných lovcov.

” Len dva dni plavby od Nantucketu zastihla Essex silná búrka. Tá značne poškodila loď, zničila dva člny na lov veľrýb, pokým víchor prevracal loď zo strany na stranu. Výprava sa iba začala, a Essex už musela čeliť hrozbe potopenia.

„Pripravení?“ mladučký kapitán George Pollard ml. prechádzal skúmavým pohľadom členov svojej posádky. Azda aby uistil hlavne

seba? Napokon, mali pred sebou minimálne dva a pol roka na mori, a lov veľrýb bol povestne ťažkým remeslom. Pre jedného z najmladších kapitánov veľrýbarskej lode vôbec to iste nebola maličkosť.

„*Ako vždy,*“ kývol naňho prvý dôstojník Owen Chase. Viac nebolo treba. Veď už spolu na Essexe slúžili. Úspešne. Nič netušiac, chlapi sa nalodili na palubu svojej lode, svojho osudu. Kapitán Pollard, jeho prvý dôstojník Chase, druhý dôstojník Matthew Joy, Obed Hendricks, Pollardov synovec Owen Coffin a ešte niekoľko ďalších – dokopy 21 mužov odhodlaných čeliť vraždeným veľrýbám, moru a búrkam sa 12. augusta 1819 vydalo na výpravu, ktorá sa tragicky vymkla spod kontroly.

Mali to tušiť? Bol k nim osud zhovievavý aspoň v znameniach? Na neblahé predzvesti zvykli byť predsa námorníci vnímaví. No len čo sa loď vzdialila od pobrežia a šírý horizont obopla výhradne masa zvlnenej vody, pomyselná trajektória ich osudov začala nabrať nečakanú líniu.

Len dva dni plavby od Nantucketu zastihla Essex silná búrka. Tá značne poškodila loď, zničila dva člny na lov veľrýb, pokým víchor prevracal loď zo strany na stranu. Výprava sa iba začala, a Essex už musela čeliť hrozbe potopenia.²

„*Nie sme ešte tak ďaleko, nevrátíme sa radšej opraviť loď?*“ zdieľal Pollard svoje obavy s prvým dôstojníkom Chaseom, hneď ako boli z najhoršieho von.

„*Dezertujú. Veria v zlé znamenia,*“ kontroval Chase, aj keď neistota viditeľne gniavila aj jeho, „*musíme ďalej.*“

Pollard zostal ticho. Ktovie, či to bola nerozvážnosť alebo húževnatosť. A hoci s pochybnosťami, palubou zazneli rozkazy. Rozhodol, že sa pôjde ďalej. Za každých okolností, bez opráv, bez oddychu.

Šťastie sa na Pollardovu výpravu neusmievalo ani po hrozivej búrke. Posádka márne hľadala úlovok; až po zhruba dvoch mesiacoch od začiatku plavby sa im podarilo zazrieť prvú obeť. V tom čase sa Essex nachádzala južne od Rio de Janeiro a nič nenaznačovalo tomu, že by táto mizerná plavba mala uspieť.

Napriek mimoriadne pomalému tempu posádky v januári 1820 za päť týždňov oboplávala Hornský mys. Pokračujúc pozdĺž Čile, šance na solídny úlovok sa nečrtali až do bodu, kedy Essex vplávala do peruánskych vôd. Tie poskytli iskričku nádeje. A hoci sa posádke podarilo ukoristiť zo desať veľrýb, okamih šťastia netrval dlho. Vydaný napospas šíremu oceánu by aj najzarytejší cynik zvážil prítomnosť vyššej sily a osudu. Ten sa na posádku naďalej škeril, lebo hneď ako Essex v septembri 1820 zakotvila na severnom pobreží dnešného Ekvádoru, na Atacames, námorník Henry DeWitt dezertoval. Nik netušil ako ani kedy. Proste ho v mihu oka nebolo. A tak po relatívne vydarenej sezóne lovu veľrýb v okolí Peru ostala námorníkom len nebezpečne poddimenzovaná loď, nízka morálka a prichádzajúca jeseň. A som si istý, že ak by vedeli, čo ich čaká, ne jeden by si od DeWitta vzal príklad.

Do neznáma

„*Dalej na more!*“ tak znel Pollardov rozkaz. V oblasti juhoamerického pobrežia boli vylovené veľryby, a hoci nová destinácia nebola príliš dôsledne prebádaná, kto by nedal na radu inej veľrybárskej skupiny. No nie iba neobvyklá vzdialenosť nového loviska od pobrežia znepokojovala posádku.

” Miestni zrejme nebudú intelektuálne panoptikum modernej doby, ale predsa len tu máme 19. storočie v rozkvetení. Civilizácia nebola nikdy ďalej ako my, a ja vás ubezpečujem, že báchorok o ľudožrútoch sú predmetom bájí.

„*Kapitán,*“ ozývali sa protestné hlasy, „*tie končiny ozaj nie sú bezpečné,*“ nezvyčajná úzkosť prezrádzala čosi viac než len strach zo šíreho mora. „*Na tamojších ostrovoch sa skrýva banda divochov, kanibalov! Tie zvery žerú ľudské mäso!*“ ohlasy nevôle gradovali. Nikomu sa ani najmenej nechcelo čeliť prípadnému stretu s civilizáčnou zaostalosťou.

„*Nezmysel,*“ neoblomný kapitán si bol skalopevne istý svojím rozhodnutím opustiť relatívne bezpečie pobrežia. „*Hej ty!*“ Pollard konfrontačne ukázal na najhlučnejšieho opovážlivca a podišiel pár

krokov smerom k nemu. „Vieš si hádam predstaviť, že by si svojou nevymáchanou tlamou obžieral ľudské hnáty? Nie? Vidíš. Ani oni. Nezabúdajte,“ pokračoval tentokrát povzbudivo, otočený čelom k celej posádke, „miestni zrejme nebudú intelektuálne panoptikum modernej doby, ale predsa len tu máme 19. storočie v rozkvet. Civilizácia nebola nikdy ďalej ako my, a ja vás ubezpečujem, že báchorky o ludožrútoch sú predmetom báji. Chápem vaše obavy. Osud nám neprial. Najprv búrka, strata dvoch člnov, napokon i jedného z nás. A aj napriek tomu sme ulovili úctyhodné množstvo veľrýb. Najhoršie už máme za sebou.“

Palubou rezonovalo ticho. Ba aj všadeprítomný šum morských vln akoby na okamih zmĺkol. George Pollard bol síce mladý, na kapitána azda až primladý, ale jeho tón nepripúšťal nijaké protirečenie. A tak sa vybrali ďalej do končín, ktoré nepoznal takmer nikto. Dvetisíc míľ od bezpečia pobrežia na šírú vodu. Tam, kde sa skoro nikto len tak neodvážil plaviť. Prvý dôstojník Owen Chase tieto končiny neskôr popísal ako „takmer neprebádaný oceán“.²

Boj o prežitie

Aj keď sa Pollardove slová o relatívnej civilizovanosti tamojších obyvateľov ostrovov naplnili, plavba bola všelijaká, len nie bezproblémová. Obavy z barbarských kanibalov vystriedali skutočné obavy ohľadne zásobovania. Keďže Essex v tom čase nebola v špičkovom stave, skôr naopak, posádka začala prečesávať súostrovia Galapágy pevninu za pevninou. Prvým bol ostrov Floreana, kde sa námorníci postarali o opravu lode. Nasledoval Española, a keďže sa ukázalo, že na ostrove nie je okrem korytnáčiek zhola nič, zásoby jedla vyriešili práve galapágske korytnačky, ktoré muži začali vo veľkom odchyťávať. Avšak slučka skrz Galapágy nekončí.

**” Karta sa obrátila a z lovcov sa stali lovení.
Bolo ráno 20. novembra 1920 – deň, keď sa už
od začiatku tragická plavba lode Essex spečatila.**

Ako to bolo už od samého začiatku pravidlom, nebolo miesto, ktoré by nesprevádzali gradujúce obtiaže. Essex totiž svoju návštevu

ekvádorských Galapág zavŕšila návratom na Floreanu, kde sa oheň vymkol spod kontroly. A to doslova. Husársky kúsok námorníka, či nešťastná zhoda náhod? Thomas Chapple napriek tomu, že vrcholilo suché obdobie, založil ohník. Mal to byť len neškodný žart. Lenže plamene odrazu tancujú všetkými smermi a preschnutá pôda sa v okamihu mení na plamenné inferno.

„*Ústup! Hori!*“ zaznelo znenazdania.

„*Ja ho zabijem, prisahám odplatu!*“ sotva zrozumiteľne penil Pollard medzi dusivým kašľom a sprškou nadávok, vtedy ešte neveďdiac, kto to celé spískal.

Keď sa posádka opäť nalodila, zanechala za sebou len čierny čmud a spálenú pustatinu. Horúčava a sucho kŕmili plamene, a tak námorníci z lode Essex nemali na výber – požiarom trýznené peklo na zemi museli ponechať svojmu osudu. Už tento incident mohol značiť, že údajne prosperujúce miesto na lov nebude tým, čím sa zdalo byť. No lov sa navzdory tomu začal, avšak úplne inak, než bolo v pláne. Chlapi spustili člny na vodu a započali osudný lov. Takzvaná *nantucketská sánkovačka* – ako sa jej zvyklo hovoriť – pozostávala z obzvlášť nebezpečnej hry na mačku a myš.

Muži na člnoch nabodávali veľryby pomocou harpún na laná, ktoré zranené zvieratá zbesilo ťahali za sebou spolu s člnkami v snahe uniknúť bolesti a istej záhube. Práve v momente fatálneho oslabenia námorníci pritiahli veľrybu k sebe, zabili ju a dopravili na loď. Vcelku hazard, ale výnosný. Teda, až do bodu, kedy bol Chase nútený začať opravovať poškodený čln priamo na lodi. Chyba. Dúneň a lomoz totiž privolali pozornosť ozruty. Desivo obrovitánsky vorvaň tuponosý, zviera svojou monštruozitou prirovnávané k mýtickému leviatanovi, si podľa všetkého aktivity na palube vyložil ako dôvod byť v strehu. Karta sa obrátila a z lovcov sa stali lovení. Bolo ráno 20. novembra 1920 – deň, keď sa už od začiatku tragická plavba lode Essex spečatila.

„*Hej, pozrite!*“ zvolal v panike Chase, pričom oprava člnku klesla na najnižšiu prioritu. „*Tam v diaľke, tá beštia musí mať snád osemdesiatpäť stôp!*“

„*A hľadí priamo na nás!*“ ktosi z posádky sa preľakol. A naozaj.

Ozrutánska veľryba skúmala svoju obeť, Essex. Netrvalo dlho a v brisknom nájazde zamierila priamo na loď. Taký otrasne ohromujúci výjav nikto nečakal. Než by si to ktokoľvek stihol uvedomiť, beštia zúrivo vrazila do lode. Poplach! Všetci boli na nohách v snahe zachrániť loď. Čistý zmätok. Až naraz veľryba na okamih zmizla. Ozaj len na okamih.

„*Preboha, zase ide po nás!*“ zreval Chase v zúfalstve. Tentokrát sa loď nadobro poddala útoku. Posádka nemala veľa času. Narýchlo pozhrňali, čo sa dalo, a zvyšné zásoby, chlieb, pitnú vodu a navigačné inštrumenty naložili na člňky. Následne sa námorníci rozdelili po skupinkách do troch člňov. Jednému velil Pollard, druhému Chase a tretiemu Matthew Joy. A hoci bola situácia tiesnivá, Pollard nestrácal duchapritomnosť. Navrhol plavbu na Markézské ostrovy, no opäť raz obavy prevyšovali nad zdravým rozumom. V mene posádky Chase kontroval obavami z miestnych kanibalov.

„*Plavme sa radšej na juh. Azda chytíme dobrý vietor. Možno stretáme inú loď. Zachránime sa,*“ zneli protinávhrhy. A aj keď cesta späť do Južnej Ameriky predstavovala podstatne dlhšiu púť, Pollard sa podvolil. Zúbožená flotila dobitých člňkov teda zamierila v ústrety neistote širšej vody, nedostatku zásob a – hoci to vtedy málokto tušil – pre väčšinu aj istej záhube.

” Zvyšok sa niesol v atmosfére tuhého ticha. Ďalší lós rozhodol, kto si nemilú úlohu odskáče. Bol to Ramsdell, kto strelil chlapca. No jedli všetci.

Zanedlho slaná voda nasiakla do chleba a dehydrovala námorníkov. Po mesiaci útrap museli piť vlastný moč, až kým sa im nepodarilo doraziť na neobývaný ostrov Henderson. Ten, našťastie, poskytoval isté množstvo pitnej vody a jedla, no vyhľadovaná skupina spotrebovala všetky dostupné zásoby v priebehu týždňa. Muselo sa ísť ďalej. I napriek mizivým šanciam na opustenom ostrove, traja z posádky, William Wright, Seth Weeks a Thomas Chapple, sa rozhodli pre súš. Nik nenamietal. Napokon, zásoby boli obmedzené a mať o tri hladné hrdlá menej sa dalo zhodnotiť ako výhodná bilancia. V stave krajnej núdze sa cynické kalkulácie odpúšťajú, nie?